

Arvaamaton verokarhu

Verotuksen tulkintariidat ja sanktiouhat
ajavat omistajia varovaisuuteen

Emmiliina Kujanpää
Johtava veroasiantuntija,
EVA

emmiliina.kujanpaa@eva.fi
@KEmmiliina
www.eva.fi

- Riski tulkintariidoista ja sanktioista ajaa veronmaksajia varmistelemaan verokohteluaan etukäteen kalliilla ja toisinaan hitailla ennakkoratkaisumenetelyillä.
- Veronsaajien oikeudenvilvontayksikön valitukset Verohallinnon ennakkoratkaisuista pitkittävät tulkinnanvaraisten verokysymysten ratkaisemista. Tämä vaikeuttaa yritysten uudistumista ja lykkää investointeja.
- Tulkinnanvaraiset verokysymykset pitää ratkaista verotuksen toimittamisen yhteydessä ilman käsitteilymaksua tai riskiä sanktioista. Tulkinnanvaraisissa veroasioissa ei pidä määrätä rangaistusluonteisia sanktioita eikä ilmoittaa veropetosepäilyä poliisille.
- Suomen tulee ottaa käyttöön tehokas katuminen eli verottajalle ilmoittamatta jätettyjen tulojen ilmoittaminen jälkikäteen ilman riskiä rikossyytteestä.

Verotuskäytännöt tekevät omistajan ja yrittäjän elämän Suomessa hankalaksi. Samalla kun sääntely on monimutkautunut, verotus on automatisoitunut ja vastuu verolainsäädännön tulkitsemisesta jäänyt veronmaksajalle. Veroasioiden hoitaminen on muuttunut niin kalliiksi ja virheatteiseksi, että siitä on lähes mahdotonta selvitä ilman juridista ammattiosaamista.

Verohallinto määrää veronmaksajalle virhetulkinnoista automaattisesti verosanktion. Virhe verojen ilmoittamisessa johtaa pahim-

millaan veropetosyytteesen, vaikka kyse olisi yksittäisestä ja tahattomasta laiminlyönnistä tai tulkintaepäselvyydestä. Riski tulkintariidoista ja sanktioista ajaa veronmaksajia varmistelemaan verokohteluun etukäteen kalliilla ja toisinaan hitailla ennakkoratkaisumenettelyillä. Verohallinnon sisällä toimiva Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö voi valittaa ennakkoratkaisusta hallinto-oikeuteen ja venyttää tulkinnan varmistamista vuosikausia. Valituskierteet kuluttavat sekä veronmaksajien että julkisen sektorin rahaa.

Verotuskäytännön ongelmat ja keskeisimmät ratkaisut niihin

Ongelma 1. Verotuksen tulkintaongelmia ei voi ratkaista muuta kuin kalliilla ennakkoratkaisupyynnöllä

Ratkaisu: Verohallinnon tulee mahdollistaa tulkinnanvaraisen asian nostaminen esiin veroilmoituksella ilman sanktoriskiä tai käsittelymaksua.

Ongelma 2. Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö valittaa innokkaasti ennakkoratkaisusta

Ratkaisu: Veronsaajien oikeudenvilvonnan rooli pitää muuttua puolueettomaksi oikeudenvilvoitukseksi, joka valvoo verotuksen toimittamista myös perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen näkökulmasta.

Ongelma 3. Huolimattomuus voi johtaa verorikosepäilyyn

Ratkaisu: Tehokas katuminen tulee ottaa Suomessa käyttöön esimerkiksi Ruotsin mallin mukaisesti.

Ongelma 4: Verohallinto määrää ankaria rangaistusluonteisia veronkorotuksia

Ratkaisu: Lakia tulee muuttaa siten, että tulkinnanvaraisissa asioissa veronkorotusta ei määrätä.

Ongelma 5: Veroriidan kustannukset yrittäjälle voivat nousta satoihin tuhansiin euroihin, vaikka verovelvollinen voittaisi asian

Ratkaisu: Verovelvolliselle on korvattava kohtuulliset oikeudenkäyntikulut, kun verovelvollinen voittaa asian hallintotuomioistuimessa tai oikaisulautakunnassa.

Ongelma 6: Verotarkastukset ovat muuttuneet etätarkastuksiksi, eikä verovelvollisia riittävästi kuulla suullisesti

Ratkaisu: Verovelvolliselle tulee antaa mahdollisuus suulliseen kuulemiseen oikaisulautakunnassa ja hallintotuomioistuimessa aina, kun se on tarpeen kustannusten vähentämiseksi ja prosessin nopeuttamiseksi.

Verotuskäytännöillä on merkitystä koko Suomen talouden kannalta, kun talous yskii ja valtio velkaantuu. Maassa on liian vähän bisnesenkeleitä, pääomasijoittajia ja perheomistajia, mikä rajoittaa kasvua koko kansantalouden tasolla.¹ 53 prosenttia suomalaisista startup-yritysten perustajista aikoo siirtää yritystoimintansa ulkomaille tai ainakin harkitsee asiaa. Yhtenä keskeisenä syynä on verotus.² Perheyriyten myyntiaikeisiin vai-

Verotus ajaa omistajia ulkomaille.

kuttavista yksittäisistä teki-
jöistä perintö- ja lahjavero
on merkittävin.³

Suomesta on muuttanut pois vuosina 2007–2022 yhteensä 4 900 listaamattoman yrityksen omistajaa. Varakkaimpaan prosenttiin kuuluvien omistajien muuttohanakkuus on selvästi keskimääräistä korkeampi.⁴ Näistä yrittäjistä ja omistajista suomalaisen yhteiskunnan tulisi pystyä pitämään paremmin kiinni, jotta talouskasvun käynnistyminen täällä olisi mahdollista. Joka toinen suomalainen keventäisi verotusta osajien ja omistajien pitämiseksi Suomessa.⁵

Nopeasti muuttuvassa maailmassa aika on rahaa. Yksi keino edistää talouskasvua ja säästää julkisia menoja on estää yritysten uudistumisen jumiutuminen verottajan pöydälle tai virkamiesten keskinäisiin erimielisyyksiin. Pienenä maana Suomella olisi edellytykset reagoida muutoksiin ketterästi ja sopeuttaa hallintonsa toimintaa muuttuvaan toimintaympäristöön.

Tässä analyysissä selvitetään, miten verotusmenettelyjä pitää parantaa, jotta verotus ei turhaan haittaisi yrittämistä ja omistamista Suomessa. Osa keinoista toisi säästöjä myös julkiselle sektorille.

Edullista reittiä tulkintakiistojen selvittämiseen ei ole

Uusi sääntely on monimutkaista ja tulkinnanvaraista, mikä vaikeuttaa verokustannusten ennakoimista. Epävarmuus verokustannuksista lykkää liiketoimia, estää tuottavia sijoituksia ja jähmettää yritystoimintaa.

Verovelvolliset voivat epäselvissä tilanteissa pyytää Verohallinnolta ennakkoratkaisua verokohtelustaan. Ennakkoratkaisun hinta on kuitenkin noussut viime vuosina rajusti.⁶ Verohallinto on esittänyt hinnankorotusten perusteeksi sen, että maksut vastasivat paremmin ennakkoratkaisujen vaatimaa työmäärää ja kustannuksia.

Yhteen yritys- tai omistusjärjestelyyn voi liittyä useita verovelvollisia, jotka kaikki tarvitsevat ennakkoratkaisun omaa verotustaan varten. Verohallinto perii jokaisesta keskenään täysin samansisältöisestä ennakkoratkaisusta täyden hinnan.⁷ Kun lisäksi otetaan huomioon ennakkoratkaisun laatimisesta aiheutuvat asiantuntijapalkkiot, veronmaksajan kustannus tulkinnanvaraisen veroasian selvittämisestä on kova.

Ennakkoratkaisujen maksullisuus perustuu vuonna 2006 säädettyyn lakiin.⁸ Tarkoituksena oli, että maksu olisi niin kohtuullinen, ettei se nostaisi kynnystä tarpeellisten hakemusten tekemiselle.⁹

Lain säätämisen jälkeen mahdollisuudet tulkinnanvaraisten verokysymysten selvittämiseen muutoin kuin ennakkoratkaisulla ovat pitkälti poistuneet, ja verotuksen toimitaminen on automatisoitu. Verovelvollisilla ei enää ole mahdollisuutta ilmoittaa tulkinnanvaraisia verokysymyksiä veroilmoituksen liitteellä ja saattaa niitä verotuksen toimittamisen yhteydessä ratkaistavaksi. Jos verovelvollinen on ilmoittanut tulkinnanvaraisen asian veroilmoituksessa itselleen edullisella tavalla

ja Verohallinto tulkitsee toisin, verovelvolliselle määrätään rangaistusluonteinen sanktio (ks. Verohallinto määrää ankaria veronkorotuksia, s. 12). Ennakkoratkaisun pyytäminen on yrittäjälle tai omistajalle nykyisin käytännössä ainoa tapa selvittää tulkinnanvarainen verokysymys ilman sanktiouhkaa.

Ennakollisten menettelyiden laatu vaihtelee. Toisinaan Verohallinto antaa ennakkoratkaisun ripeästi jopa lomakauden aikana, tai asia selviää ennakollisessa keskustelussa. Toisinaan ennakkoratkaisupyynnön johtaa laajaan ja yksityiskohtaiseen kysymyslistaan, eräänlaiseen miniverotarkastukseen, joka saattaa koskea muitakin kuin ennakkoratkaisupyynnön kohteena olevia asioita. Ennakkoratkaisua ei pyynnöstä huolimatta aina saa, sillä Verohallinnolla on oikeus jättää ennakkoratkaisu antamatta, eikä Verohallinnon tarvitse perustella asiaa.¹⁰

Verohallinnon omanakin tavoitteena on ollut siirtyminen ennakolliseen toimintaan jälkikäteisen verovalvonnan sijaan.¹¹ Kun verotuksessa on kyse lailla säädetyistä veronmaksuvelvollisuudesta, ennakkoratkaisun kustannuksia ei pidä kokonaan säilyttää verokohteluun varmistavalle verovelvolliselle.

RATKAISU

1. Verohallinnon tulee mahdollistaa tulkinnanvaraisen asian nostaminen esiin veroilmoituksella ilman sanktioriskiä tai käsittelymaksua.
2. Verohallinnon täytyy alentaa ennakkoratkaisusta perittäviä maksuja merkittävästi tai poistaa maksut kokonaan.
3. Ennakkoratkaisu pitää saada joutuisasti, ja mahdollisten lisäselvityspyynnöiden tulee rajoittua kysytyyn asiaan.

Oikeudenvallontayksikkö valittaa Verohallinnon ennakkoratkaisusta

Keskeisenä syynä verotuksen ennakoimattomuuteen on Verohallinnon sisällä toimiva Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö. Sillä on mahdollisuus valittaa Verohallinnon antamista ennakkoratkaisusta hallintotuomioistuimiin.

Oikeudenvallontayksiköllä on laajamittainen oikeus saada verovelvollisen hyväksi ratkaistut asiat verovirkailijoilta tiedoksi, jotta se voi arvioida ratkaisuja vielä kertaalleen.¹⁶ Tällaisia tiedoksiantoja nimitetään muutoksenhakualoitteiksi. Noin puolet muutoksenhakualoitteista koskee veronmaksajan kannalta

Ennakkoratkaisu suojaa veronmaksajaa epävarmuudelta

Esimerkiksi yritysjärjestelyihin, kauppoihin ja sukupolvenvaihdoksiin liittyy usein tulkinnanvara verotuksessa. Yllätyksiltä suojautuakseen yritykset ja omistajat voivat hakea Verohallinnolta tai keskusverolautakunnalta ennakkoratkaisua verolain tulkinnasta.¹² Ennakollista kannanottoa tarvitaan usein myös arvonlisäverotuksessa, jossa vero on tarkoitettu vyörytettäväksi ostajalle ja otettavaksi huomioon jo hinnoittelussa.¹³

Verotuksessa ennakoitavuus on tärkeämpää kuin monilla muilla hallinnollisen sääntelyn aloilla. Verotus liittyy taloudelliseen toimintaan, jossa veronmaksajan pitäisi pystyä varmistamaan verokohtelustaan ennen suunnittelemaansa toimenpiteeseen ryhtymistä.¹⁴ Verolainsäädäntö muuttuu usein, ja lisäksi korkea veroaste lisää tarvetta selvittää verokohtelu ennakkoon. Suomessa on ollut jo 1960-luvulta asti mahdollisuus pyytää Verohallinnolta ennakollisia ratkaisuita verokysymyksistä.¹⁵

myönteisiä ennakkoratkaisuja. Vuonna 2025 oikeudenvallontayksikkö valitti joka kolmanesta (32 %) henkilö- tai yritysverotusta koskevasta päätöksestä, jonka Verohallinto antoi sille muutoksenhakualoitteena tiedoksi.¹⁷

Jos Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö lähtee hakemaan tulkintaratkaisua yritysjärjestelyyn tai omistajanvaihdokseen korkeimmasta hallinto-oikeudesta saakka, verokohtelu pysyy epäselvänä vuosikausia. Riitelystä aiheutuu verovelvolliselle jopa satojen tuhansien eurojen oikeudenkäyntikulut yrityksen johtajien ja omistajien omien työtuntien lisäksi. Yrityksille ja omistajille koituu tulonmenetyksiä yritysjärjestelyiden, omistajanvaihdosten ja sijoitusten lykkääntymisestä veroriitojen vuoksi. Tienaamatta jääneistä tuloista ei kerry verotuloja veronsaajille.

Verohallinnon on toki puututtava harmaaseen talouteen ja tahalliseen laista piit-

taamattomuuteen. Veronsaajien oikeudenvallontayksikön ajamissa tulkintariidoissa ei kuitenkaan ole kysymys veronmaksajien lainmilyönneistä vaan tilanteista, joissa verolaki ei ole täysin yksiselitteinen. Tällaisia tulkintatilanteita syntyy jatkuvasti.

Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö on varsin innokas muutoksenhakija. Esimerkiksi ELY-keskus ja Maahanmuuttovirasto käyttävät valitusoikeuttaan säästeliäämmin.²⁵

Veronsaajien oikeudenvallontayksikön työnä on veroriitojen aloittaminen, mutta ei niiden voittaminen. Yksikön onnistumista mitataan sillä, myöntääkö korkein hallinto-oikeus yksikölle valituslupia ja julkaiseeko se antamansa ratkaisut. Tavoitteiden saavuttamisen kannalta ei ole väliä, voittaako oikeudenvallontayksikkö aloittamansa veroriidat.²⁶ Oikeudenvallontayksikön valitukset

Oikeudenvallontayksikkö on järeä valituskoneisto

Valtio ja kunnat suurimpina veronsaajina ovat vuosikymmeniä nauttineet laajamittaisesta mahdollisuudesta puuttua verotukseen.¹⁸ Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö on yksi Verohallinnon tehtävistä, ja se on järjestetty omaksi yksikökseen Verohallinnon sisällä.¹⁹ Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö käyttää veronsaajien puhevaltaa verotuksessa ja verotusta koskevassa muutoksenhaussa. Sillä on valitusoikeus Verohallinnon ja keskusverolautakunnan tekemistä päätöksistä ja se toimii verovelvollisen vastapuolena veroriidoissa.

Verohallinto voi pyytää oikeudenvallontayksiköltä lausuntoja ja selvityksiä kaikissa verotuksen ja oikaisumenettelyn vaiheissa, myös ennen verotusratkaisun tekemistä.²⁰ Verohallinto voi kuulla oikeudenvallontayksikköä liittyen ennakkolisiin menettelyihin, verotuksen toimittamiseen, verotarkastukseen tai muuhun verovalvontaan, muutosverotukseen, ennakkoratkaisujen antamiseen tai ensiasteen muutoksenhakuun oikaisuvaatimusmenettelyssä.²¹

Verohallinnon menonleikkauksissa asiakaspalvelua on supistettu merkittävästi, mutta veronsaajien oikeudenvallontayksikön resursseihin ei ole kajottu.²² Oikeudenvallontayksikön määräraha vuosille 2024–2025 on ollut 2 500 000 euroa, ja yksikössä työskentelee noin 25 henkilöä.²³

Veronsaajien oikeudenvallontayksikön laajamittaiset toimintavaltuudet ovat kansainvälisesti vertaillen poikkeukselliset. Esimerkiksi Ruotsin Verohallinnossa toimii hallituksen valvoma itsenäinen veroasiamies (allmänna ombudet). Hänen tehtävänä on oikeuskäytännön yhtenäisyyden edistäminen ja ennakkopäätösten hankkiminen, eikä häntä ole nimitetty valvomaan erityisesti veronsaajien oikeuksia.²⁴

ovat herättäneet kritiikkiä esimerkiksi tilanteissa, joissa veronmaksajalle myönteinen ennakkoratkaisu perustuu keskusverolautakunnan yksimieliseen näkemykseen.²⁷

Valvontayksikön valitusten osumatarkkuus on huono.

Valitusten osumatarkkuus on ollut viime vuosina huono, vaikka

tilastojen mukaan oikeudenvaltayksikkö saa kaikissa tilanteissa todennäköisemmin valitusluvan korkeimmalta hallinto-oikeu-

delta kuin verovelvolliset.²⁸ Vuonna 2025 korkein hallinto-oikeus myönsi valitusluvan 18 prosenttiin oikeudenvaltayksikön tekemistä valituslupahakemuksista.²⁹ Tilanne tarkoittaa suomalaisten veronmaksajien kannalta sitä, että neljässä viidestä tapauksesta oikeudenvaltayksikkö pitkittää turhaan sellaisia veroriitoja, joissa korkeimman hallinto-oikeuden mielestä ei ole merkittävää tulkintaepäselvyyttä. Oikeudenvaltayksikön kova valitusinto ja heikko osumatarkkuus

Lakia joudutaan muuttamaan oikeudenvaltayksikön valitusten takia

Veronsaajien oikeudenvaltovannon lopputulos ei aina ole edes lainsäätäjän itsensä mieleen. Oikeudenvaltayksikkö on julkisesti puolustanut laajamittaista valitusoikeuttaan tapauksella³⁵, jossa Viestikoekeskus-oikeudenkäynnissä syytetty Helsingin Sanomien toimittaja määrättiin maksamaan verot työnantajan kustantaman asianajajan palkkioista oikeudenvaltayksikön valituksen seurauksena.³⁶ Suurimman veronsaajan, eli valtion, edustajat pitivät oikeudenvaltayksikön ajamaa lopputulosta epätoivottuna. SDP:n kansanedustajat jättivät kirjallisen kysymyksen tuloverolain muutostarpeesta,³⁷ ja seuraavassa budjettiriihessä hallitus päätti käynnistää viipymättä lakimuutoksen valmistelun³⁸. Lakimuutoksella työnantajan maksamien oikeudenkäyntikulujen verokohtelu korjattiin vastaamaan oikeudenvaltayksikön valitusta edeltänyttä tilannetta.

Vastaavasti oikeudenvaltayksikkö riitautti ennakkoratkaisun, jossa keskusverolautakunta oli katsonut, ettei asunnon lyhytaikainen vertaisvuokraus vaikuttanut oman asunnon myyntivoiton verovapauteen. Oikeudenvaltayksikkö voitti riidan korkeimmassa hallinto-oikeudessa³⁹, mutta veronsaaja ei pitänyt ratkaisua toivottavana. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan kirjattiin selvitys lainsäädännön muuttamisesta siten, ettei oman asunnon satunnainen ja lyhytaikainen vuokraus vaikuta myyntivoiton verokohteluun.⁴⁰ Valtiovarainministeriö piti tekemässään selvityksessä lakimuutosta perusteltuna ja arvioi lakimuutoksen vaikutuksen verotuottoihin hyvin vähäiseksi.⁴¹

Perintönä saatujen osakkeiden verotus kiristyi vuosikymmenen ajaksi, kun Veronsaajien oikeudenvaltayksikkö valitti Verohallinnon alaikäiselle perilliselle myöntämästä sukupolvenvaihdoshuojennuksesta perillisen iän vuoksi. Korkein hallinto-oikeus lausui vuonna 2015, ettei alaikäisellä perillisellä ollut oikeutta huojennukseen, sillä hän ei ikänsä vuoksi voinut vielä osallistua yritystoimintaan.⁴² Tilanne korjattiin lakimuutoksella vuoden 2026 alusta siten, että veronhuojennuksen myöntäminen alaikäiselle ei esty perillisen iän perusteella.⁴³

Veronsaajien oikeudenvaltayksikön ajamat veronsaajille epämieluisat tulkinnot käyvät kalliiksi. Edestakaiset muutokset verokohtelussa asettavat veronmaksajat eri asemaan ja heikentävät verotuksen ennakoitavuutta. Veroriidoista ja lakimuutoksista aiheutuu ylimääräisiä kustannuksia niin yhteiskunnalle kuin yksittäisille veronmaksajillekin.

ovat verokohteluaan varmistavan veronmaksajan kannalta vahingollinen yhdistelmä.

Valtiovarainministeriö on kirjannut oikeudenvaltontayksikön tulostavoitteisiin verovelvollisen oikeusturvan toteutumisen edistämisen. Tulostavoitteeseen pääsemisen keinoksi riittää pelkästään se, että oikeudenvaltontayksikkö tuo oikeudellisessa argumentoinnissa esiin myös verovelvollisen oikeutta puoltavat näkökohdat.³⁰ Koska verovelvolliset joutuvat kärsimään turhien valitusten vuoksi kustannuksia, tulonmenetyksiä ja epävarmuutta, pitäisi valtiovarainministeriön ohjata oikeudenvaltontayksikön valitustoimintaa tehokkaammin verovelvollisten oikeusturvan edistämiseksi.

Yhtenä oikeudenvaltontayksikön tulostavoitteena on edistää verotusta yhtenäistävän oikeuskäytännön saamista, mutta oikeudenvaltontayksikkö voi silti vastustaa valitusluvan myöntämistä verovelvolliselle. Toisinaan oikeudenvaltontayksikkö valittaa verovelvolliselle myönteisestä ennakkoratkaisusta sillä perusteella, että Verohallinto ei muka ole selvittänyt asiaa riittävän huolellisesti. Tällöin hallintotuomioistuin voi poistaa koko ennakkoratkaisun.³¹

Verovelvollisen näkökulmasta ennakkoratkaisun poistaminen tarkoittaa paluuta lähörüutuun ja verokysymyksen selvittämisen pitkittymistä vuosilla eteenpäin. Esimerkiksi tapauksessa, jossa hallinto-oikeus veronsaajien oikeudenvaltontayksikön vaatimuksesta poisti yritysjärjestelyä koskevan ennakkoratkaisun³², yritys haki uutta ennakkoratkaisua keskusverolautakunnalta. Keskusverolautakunta antoi yritykselle epäedullisen ennakkoratkaisun³³, josta yritys valitti korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Lopulta korkein hallinto-oikeus hyväksyi valituksen³⁴, ja yritys pääsi toteuttamaan suunnittelemansa yritysjärjestelyn yhteensä 4,5 vuotta kestäneiden ennakkoratkaisumenettelyiden päätyttyä.

Valvontayksikön valitukset lykkäävät verokannustinten käyttöönottoa

Veronsaajien oikeudenvaltontayksikön tekemät valitukset ja niihin annetut tuomioistuinpäätökset voivat tosiasiallisesti kiristää verotusta ilman, että lakia muutetaan. Käytännössä tämä tapahtuu siten, että Veronsaajien oikeudenvaltontayksikkö riitauttaa verotuspäätöksiä, joissa sekä Verohallinto että veronmaksaja ovat toimineet vakiintuneen käytännön mukaisesti.

Oikeudenvaltontayksiköllä on pääsy kaikkiin veropäätöksiin ja mahdollisuus valita sadoista tai tuhansista päätöksistä mahdollisimman tulkinnanvarainen rajatapaus, jota se lähtee ajamaan ennakkotapauksena eteenpäin. Kun tuomioistuin tällaisessa rajatapauksessa hyväksyy oikeudenvaltontayksikön ajaman tiukan tulkinnan, Verohallinto voi muuttaa vakiintunutta verotuskäytäntöään ja tulkita lakia muissakin tilanteissa aiempaa ankarammin.⁴⁴

Lakimuutoksiin verovelvolliset voivat yleensä varautua etukäteen. Sen sijaan oikeudenvaltontayksikön ajamat tulkintamuutokset muuttavat verotuskäytäntöä ilman ennakkovaroitusta, kun tuomioistuin julkaisee päätöksensä. Riski vakiintuneen verotuskäytännön muuttumisesta taannehtivasti ilman avointa lainsäädäntömenettelyä heikentää verotuksen ennakoitavuutta ja pakottaa verovelvollisia hakemaan suojakseen maksullisia ennakkoratkaisuja. Veronsaajien oikeudenvaltontayksikön kohteeksi valikoituminen pahimmillaan rapauttaa vilpittömässä mielessä verotuskäytäntöä noudattaneen verovelvollisen uskoa koko oikeusjärjestelmään.

Uudet verokannustimet voivat jumittaa heti alkumetreillä veronsaajien oikeudenvaltontayksikön valituksiin. Tällaisessa tilanteessa verokannustinten käyttöönotto lykkääntyy ja kannustimilla tavoitellut käyttä-

tymisvaikutukset vesittyvät yritysten jäädessä odottamaan tulkintariitojen ratkaisua.

Hyvänä esimerkkinä on vuonna 2021 voimaan tullut henkilöstöantisäännös, jonka tavoitteena oli edistää kasvuyritysten mahdollisuuksia palkita ja sitouttaa henkilöstöään ja näin vahvistaa osaamisen tasoa Suomessa.⁵³ Verohallinto antoi verokannustimesta

kevällä ja kesällä 2021 yrityksille myönteisiä ennakkoratkaisuja, joista Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö valitti hallintotuomioistuimiin. Tulkintaepävarmuus lykkäsi verokannustimen täysimittaista käyttöönottoa kesään 2023, jolloin korkein hallinto-oikeus vuosikirjaratkaisuillaan hylkäsi ensimmäiset Veronsaajien oikeudenvilvontayksikön vali-

Sukupolvenvaihdokset joutuvat valvontayksikön hampaisiin

Perintö- ja lahjaverotuksessa suuri osa Verohallinnon oikeudenvilvontayksikölle esittelemistä verovelvollisimyönteisistä päätöksistä eli muutoksenhakualoiteista on koskenut sukupolvenvaihdoksia.⁴⁵ Sukupolvenvaihdosta koskevat ratkaisut voivat valikoitua muutoksenhakualoitteiksi oikeudellisen tulkinnanvaraisuutensa tai poikkeuksellisen taloudellisen merkityksensä vuoksi.⁴⁶ Vuosina 2021–2025 oikeudenvilvontayksikkö on riitauttanut tyypillisesti noin 20–30 prosenttia perintö- ja lahjaverotusta koskevista muutoksenhakualoiteista, ja vuonna 2022 se haki muutosta jopa 49 prosenttiin aloitteista.⁴⁷

Perintö- ja lahjaverolain mukaista sukupolvenvaihdoshuojennusta sovelletaan suurimpaan osaan sukupolvenvaihdoksista kokonaan tai osittain. Verotus vaikuttaa sukupolvenvaihdosten ajoitukseen ja toteutustapaan.⁴⁸ Sukupolvenvaihdoksissa pelkästään ennakkoratkaisun saaminen Verohallinnosta saattaa kestää vuoden ja mahdollinen veroriita useita vuosia. Odottelu halvaannuttaa yritystoimintaa ja liiketoiminnan kehittämistä. Sukupolvenvaihdoksen lykkääntyminen veroepäselvyyksien vuoksi on erityisen epäinhimillistä silloin, kun yritystoiminnasta luopumassa oleva omistaja on jo ikääntynyt tai sairas, taikka vaihdokseen liittyy jännitteitä perheen sisällä.

Veronsaajien oikeudenvilvontayksikön ajamat veroriidat ovat kiristäneet sukupolvenvaihdoshuojennuksen edellytyksiä, vaikka lain sanamuotoa ei ole muutettu. Erät korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut koskevat poikkeustapauksia, kuten vain lyhyen aikaa olemassa olleen sijoitusyhtiön sukupolvenvaihdosta⁴⁹ tai merkittävää taideomaisuutta omistavan lääkärityhtiön osakkeiden luovutusta lääkäriksi kouluttamattomille lapsille⁵⁰. Perheyrittäjien huolena on, että Verohallinto kiristää näistä ratkaisuista ilmenevillä perusteilla sukupolvenvaihdosten verotusta laajasti muissakin kuin poikkeustilanteissa.

Vaiheittaisissa sukupolvenvaihdoksissa verotulkinnat saattavat kiristyä kesken prosessin, jolloin samanlaisia osakkeita kohdellaan verotuksessa eri aikaan eri tavoin.⁵¹ Osa sisaruksista voi joutua maksamaan enemmän veroa kuin muut, vaikka yrityksestä luopuva vanhempi haluaisi kohdella perillisiä tasapuolisesti.

Verotuskäytännön jatkuva muutos vähentää verotuksen ennakoitavuutta. Perheenjäsenten on pakko varmistaa verokohtelunsa hakemalla maksullisia ennakkoratkaisuja, mikä lisää sukupolvenvaihdosten kustannuksia ja hidastaa niiden toteuttamista. Lisäksi perheyrittäjät joutuvat varautumaan ennakoimattomaan perintöveron määrään yrittäjän äkillisen kuoleman varalta. Perheyrittäjillä on viiden miljardin euron suuruiset puskurit odottamassa perintöverojen maksua. Summa on pois yritysten investoinneista ja kasvusta.⁵²

tukset.⁵⁴ Verokannustin on tarkoitettu erityisesti startup-yrityksille, joissa liiketoiminnan jatkumiseen liittyy ylipäättään riski. Yrityksen koko toiminta saattaa päättyä ennen kuin veroriita henkilöstöannin verokohtelusta saadaan päätökseen, mikä on asettanut yrityksen työntekijöitä kohtuuttomiin tilanteisiin.

Sote-uudistuksen myötä kuntien rooli veronsaajina on kutistunut merkittävästi, ja merkittävä osuus verotuloista kohdistuu valtiolle.⁵⁵ Kun otetaan huomioon, että valtiolla on valta säätää lait ja budjetoida Verohallinnolle riittävät resurssit verotuksen toimittamiseen, valtio ei tarvitse ylimitoitettua veronsaajan oikeudenvilvontaa.

Verotusta on muutettava ennakoitavamaksi. Painopiste tulee siirtää jälkikäteisestä veronsaajien oikeudenvilvonnasta huolelliseen lainvalmisteluun.

RATKAISU

1. Veronsaajien oikeudenvilvonnan rooli pitää muuttaa puolueettomaksi oikeudenvilvojaksi, joka valvoo verotuksen toimittamista myös perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Tällainen rooli olisi selkeintä toteuttaa Verohallinnon ulkopuolella, kuten valtiovarainministeriössä.
2. Jälkikäteisvilvonnan keinovalikoiman pitää ehkäistä pitkiä ja kalliita veroriitoja. Sen vuoksi oikeudenvilvojalta tulisi antaa epäselvässä tilanteessa mahdollisuus hakea laintulkintakysymyksestä ennakkoratkaisua keskusverolautakunnalta tulkintojen yhdenmukaistamiseksi.
3. Veronsaajien oikeudenvilvontayksikön valitusoikeus Verohallinnon antamista ennakkoratkaisuihin on rajattava vastaamaan nykyistä ennakkopäätösvalitusta. Se voisi jatkossa hakea ennakkoratkaisuun muutosta vain korkeimmalta hallinto-oikeudelta niissä tilanteissa, joissa valitusluvan myöntämisperusteet täyttyvät.

4. Kun verovelvollinen valittaa Verohallinnon päätöksestä hallintotuomioistuimeen, Veronsaajien oikeudenvilvontayksikköä ei tarvita veroriidan osapuoleksi. Hallintotuomioistuin voi jo nyt tarvittaessa pyytää päätöksen tehneeltä viranomaiselta eli Verohallinnolta lausunnon asiassa.
5. Valtiovarainministeriön tulee valmistella uudet verolait harkiten ja niin selkeiksi, ettei jälkikäteisistä oikeudenvilvontaa tarvita.
6. Jos Verohallinto haluaa muuttaa vakiintunutta verotuskäytäntöä, se pitää tehdä demokraattisessa lainsäädäntömenettelyssä eikä muuttamalla tai riitauttamalla lain tulkintaa.

Yksittäinen virhe johtaa verorikosepäilyyn

Kenties räikein verokäytäntöjen epäkohta on yrittäjän joutuminen veropetosyytteesen yksittäisen veroilmoitusvirheen takia. Suurten yritysten verokysymykset käsitellään pääosin vain hallintoprosessissa. Sen sijaan yrittäjöimistöjen ja sijoittajien kohdalla riski rikosilmoituksesta näyttää kasvaneen.⁵⁶ Kokeneiden verojuristien mukaan Verohallinto ohjaa rikossyyteharkintaan nyt sellaisetkin veroilmoitusten virheet, joista veronmaksaja olisi aiemmin selvinnyt maksamalla verot, viivästyseuraamukset ja veronkorotukset.⁵⁷

Vaikka Verohallinto voi katsoa veronkorotuksen kokonaisarviointissa riittäväksi seuraamukseksi veroilmoitusten puutteista, sen tulee aina viedä epäily törkeästä veropetoksesta eteenpäin.⁵⁸ Rikosta pidetään pääsääntöisesti törkeänä veropetoksena, jos vältetyn veron määrä ylittää 20 000 euroa, joten Verohallinnon velvollisuus rikosilmoituksen tekemiseen on matalalla.

Verotarkastuksista 43 prosenttia johti rikosilmoitusharkintaan vuonna 2025. Vaikka

valtaosa tällaisista verotarkastuksista liittyi harmaan talouden torjuntaan, rikosilmoitusharkinta ei ole täysin poikkeuksellista tavallisissakaan tarkastuksissa. Muissa kuin harmaan talouden tarkastuksissa rikosilmoitusharkintaan johtaa noin joka kymmenes verotarkastus.⁵⁹

Verotarkastaja voi laatia rikosilmoituksen tekemistä varten erillisen muistion epäilystä verorikoksesta ennen verotarkastuksen valmistumista. Rikosilmoitusharkinnan tekevät rikosasiassa erikseen nimetyt virkamiehet eli asianvalvojat.⁶⁰ He ratkaisevat, viedäänkö asia eteenpäin esitutkintaviranomaiselle vai ei. Päätös on Verohallinnon sisäinen ja salainen.⁶¹

Käsittelyajat ovat pitkiä, ja tapaus voi odottaa poliisin pöydällä jopa vuoden ennen kuin siihen perehdytään.⁶² Yrittäjällä tai omistajalla ei välttämättä ole mitään tietoa häneen kohdistuvasta rikosepäilystä ennen kuin poliisi soittaa.

Veropetosyytteesen joutumisella on dramaattisia seurauksia. Jo esitutkinnan alkaminen voi estää toimimisen yrityksen merkittävässä rooleissa ja erilaisissa luottamustehtävissä. Tästä voi aiheutua huomattavia tulonmenetyksiä. Jos veropetosyyte nostetaan ja asia noteerataan mediassa, yksityishenkilö voi joutua omalla nimellään ja kuvallaan mediaryöpytyksen kohteeksi, vaikka tuomioistuin ei lopulta katsoisi hänen syyllistyneen rikokseen.

Henkilö voidaan tuomita veropetoksesta silloin, kun hän on tahallaan antanut vääriä tietoja verotusta varten tai salannut veron määräämiseen vaikuttavan seikan veron välttämistarkoituksessa.⁶³ Tahallisuutta tulkitaan laajasti. Tulon ilmoittamatta jättäminen on katsottu tahalliseksi veropetokseksi, vaikka verovelvollinen on itse sanonut tulon jääneen ilmoittamatta vahingossa ja maksanut verot heti virheen ilmettyä.⁶⁴ Korkein oikeus on pitänyt ulkomailta saadun tulon ilmoitta-

matta jättämistä tahallisena veropetoksena silloinkin, kun verovelvollinen on veroilmoituksen virheestä Verohallinnolta tiedon saatuaan välittömästi alkanut selvittää asiaa, tehnyt verotuksen oikaisuvaatimuksen ja maksanut määräämättä jääneet verot.⁶⁵

Yrittäjän tai omistajan veropetosyytteet koskevat tyypillisesti esimerkiksi ulkomaantuloja tai yrityksen ja yrittäjän välisten oikeustoimien ehtoja. Eri maiden lainsäädännössä on merkittäviä eroja, eikä veroasiantuntijoillekaan ole aina selvää, milloin tulot pitää ilmoittaa Suomessa verotettaviksi.

Toisinaan Verohallinto ohjaa poliisille tulkinnanvaraisia tilanteita. Niissä yrittäjän veroilmoituksen oikeellisuudesta riidelään edelleen hallintoprosessissa, ja kysymys veronmaksajan toiminnan virheellisyydestä on vielä ratkaisematta. Tällöin samasta asiasta on käynnissä kaksi päällekkäistä prosessia: hallintoprosessi, jossa käsitellään verolain tulkintaa ja rikosprosessi, jossa selvitetään yrittäjän syyllistymistä veropetokseen. Hallinto- ja rikosprosessit etenevät toisistaan irrallisina.⁶⁶

Päällekkäisistä prosesseista syntyy kustannuksia sekä verovelvollisille että yhteiskunnalle, ja niissä saattaa olla oikeusturvan toteutumisen kannalta merkittäviä ristiriitoja. Vankeusseuraamuksen riskin minimoimiseksi syytetyn voi olla edullista tunnustaa syyllisyytensä rikosprosessissa, vaikka hallintoprosessissa on edelleen kesken riita siitä, onko veroilmoituksessa ylipäätään ollut virhe.

Verotarkastuksessa veronmaksajalla on laajamittainen velvollisuus esittää verotarkastajan pyytämät tiedot, mutta verotarkastuksesta alkaneessa rikosprosessissa hänellä on kansainvälisten ihmisoikeussopimusten suojaama oikeus olla selvittämättä syyllisyyttään.

Pääministeri Juha Sipilän hallituskaudella Suomi oli ottamassa määrääjäksi käyttöön tehokkaan katumisen, joka olisi mahdollista-

nut verottajalle ilmoittamatta jätettyjen tulojen ilmoittamisen jälkikäteen ilman riskiä rikossyytteestä. Tehokkaan katumisen sääntelyä on käytetty eri puolilla maailmaa, ja sen puitteissa annetut ilmoitukset ovat tuottaneet osin suuriakin verotuottoja valtioille.⁶⁷ Myös Verohallinnon silloinen pääjohtaja kannatti hanketta.⁶⁸ Hallituspuolue perussuomalaiset kutsui lakihanketta rötösherrojen paapomiseksi⁶⁹, ja lopulta hanke kaatui perustuslailisiin ongelmiin.⁷⁰

RATKAISU

1. Lakia pitää muuttaa siten, että yksittäisestä veroilmoittamisen laiminlyönnistä riittää seuraamukseksi hallinnollinen veronkorotus, jos veronmaksajalla ei ole aiempia laiminlyöntejä ja hän korjaa laiminlyöntinsä ja maksaa verot viivästyskorokoineen heti ilmoituspuutteen tultua ilmi.
2. Verohallinnon ei pidä viedä tulkinnanvaraisia asioita rikosilmoitusharkintaan.
3. Tehokas katuminen tulee ottaa Suomessa käyttöön esimerkiksi Ruotsin mallin mukaisesti.

Verohallinto määrää ankaria veronkorotuksia

Verohallinto määrää rangaistusluonteisen veronkorotuksen verovelvolliselle lähtökohteisesti aina, kun se muuttaa verotettavan tulon määrää verotusta toimittaessaan. Automaattisen veronkorotuksen määrä on selvissä tapauksissa vähintään kaksi prosenttia lisätyn tulon määrästä ja tulkinnanvaraisissa tilanteissa prosentin verran.

Lakisääteinen veronkorotus määrätään silloinkin, kun verovelvollisen toiminta ei ole ollut tahallista tai edes moitittavaa. Verohallinto voi määrätä ilmoituspuutteesta kymmenien tuhansien eurojen suuruisen veronkorotuksen, vaikka verovelvollinen olisi ilmoitta-

nut asian toisessa yhteydessä Verohallinnolle oikein ja maksanut veronsa etukäteen.⁷¹

Esimerkiksi osa tutkimus- ja kehittämistyön verokannustinta hyödyntäneistä yrityksistä on saanut verovähennyksen sijaan veronkorotuksen, kun Verohallinto on katsonut, ettei yrityksen toiminta ole ollut tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Riski veronkorotuksesta johtaa siihen, etteivät yritykset uskalla hyödyntää verokannustinta, ja tavoitellut kannustinvaikutukset tutkimus- ja kehittämistoimintaan jäävät saavuttamatta.⁷²

Verohallinto on tulkinnut veronkorotussäännöksiä ankarasti, vaikka perustuslakivaliokunta on painottanut veronkevennysten kohtuullistamisen ja määräämättä jättämisen merkitystä.⁷³ Ennen kuin korkein hallinto-oikeus vuonna 2024 ohjasi ratkaisukäytännöllään Verohallintoa kohti lainsäätäjän tarkoittamaa kohtuullisempaa rangaistuslinjaa⁷⁴, ratkaisukäytännössä ei ollut juuri havaintoja siitä, että Verohallinto olisi poikennut kahden prosentin perustason mukaisesta veronkorotuksesta.⁷⁵

RATKAISU

1. Lakia tulee muuttaa siten, että tulkinnanvaraisissa asioissa veronkorotusta ei määrätä.
2. Inhimillisestä virheestä tulisi määrätä veronkorotuksen sijaan korkeintaan satojen eurojen suuruinen huomautusmaksu.

Veroriidat ovat pitkiä ja kalliita

Veroriidan kustannukset yritykselle ja omistajalle voivat nousta satoihin tuhansiin euroihin. Näitä kustannuksia ei käytännössä juurikaan korvata, vaikka veronmaksaja lopulta voittaisi riidan. Muihin Verohallinnon päätök-

Verokannustimia ei aina uskalleta hyödyntää.

siin kuin ennakkoratkaisuihin haetaan muutosta verotuksen oikaisulautakunnalta. Oikaisulautakuntakäsittelystä syntyneitä kustannuksia ei korvata veronmaksajalle lainkaan.

Esimerkiksi Verohallinnon määräämää kohtuutonta veronkorotusta koskevassa asiassa yksityishenkilölle oli aiheutunut lähes 46 000 euron suuruiset oikeudenkäyntikulut hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Korkein hallinto-oikeus katsoi kohtuulliseksi korvaukseksi asiamiehen palkkioveloituksesta ja toimistokuluista 3 000 euroa arvonlisäveroineen.⁷⁶

Veroriitojen pitkät käsittelyajat ovat olleet ongelmana vuosikymmenestä toiseen.⁷⁷ Pelkästään oikaisuvaatimuksen käsittely saattaa kestää Verohallinnossa vuosia.⁷⁸

Ennakkopäätösluonteisten verokysymysten ratkaisemisen nopeuttamiseksi otettiin vuonna 2013 käyttöön ennakkopäätösvalitusmenettely eli ohivalitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen.⁷⁹ Lainvalmistelussa merkittävien veroriitojen kokonaiskäsittelyajan arviointiin lyhentyvän ainakin 1,5 vuodella, mutta menettely on jäänyt vähälle käytölle. Verovelvollinen ei nimittäin voi hakea ohivalituslupaa ilman Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön suostumusta. Oikeudenvalvontayksikkö on suostunut ohivalitusmenettelyyn vain poikkeuksellisesti.⁸⁰

Niissäkin tapauksissa, joissa on molempien osapuolten suostumus ohivalitusmenettelyyn, korkein hallinto-oikeus on myöntänyt ennakkopäätösvalitusluvan vain harvoin.⁸¹ Hylkypäätösten vuoksi ohivalituslupia ei juurikaan enää edes haeta, ja verotuksen sujuvoittamiseksi säädetty menettely on käytännössä jäänyt soveltamiskelvottomaksi. Ohivalitus ei ylipäätään sovellu Verohallinnon antamiin ennakkoratkaisuihin.

Veroprosessien pitkittyminen on ongelma paitsi yksittäiselle verovelvolliselle myös yhteiskunnalle laajemmin. Korkeimman

hallinto-oikeuden päätökset tulkinnanvaraisissa asioissa lisäävät verotuksen ennakoitavuutta ja yhtenäistävät verovirkailijoiden ja hallinto-oikeuksien ratkaisukäytäntöä. Kaikkien kannalta olisi hyvä, että ratkaisut saataisiin aikaan nopeammin.

RATKAISU

1. Verovelvolliselle on korvattava kohtuulliset oikeudenkäyntikulut, kun verovelvollinen voittaa asian hallintotuomioistuinmessä. Korvausvelvollisuutta tulee laajentaa myös oikaisulautakuntakäsittelystä syntyneisiin kustannuksiin.
2. Ohivalitus pitää mahdollistaa verovelvolliselle ilman oikeudenvalvontayksikön suostumusta. Korkeimmalle hallinto-oikeudelle pitää antaa riittävät resurssit ohivalituspyyntöjen tutkimiseen.

Suullinen kuuleminen säästää kustannuksia

Verotarkastukset ovat muuttuneet etätarkastuksiksi, vaikka tarkastuksen kohde pyytäisi tarkastajia paikan päälle.⁸² Verotarkastukseen liittyvissä etätapaamisissa tarkastajat eivät välttämättä pidä kameraa lainkaan päällä, eikä tarkastuksen kohde näe verotarkastajaa koko tarkastuksen aikana.

Verovelvollisen inhimillinen kohtaaminen ja kuulluksi tuleminen toteutuvat etätarkastuksissa huonosti, jos tarkastuksen kohde ei ylipäätään voi varmistua siitä, keskittyykö verotarkastaja hänen asiaansa vai ei.

Veroasian käsitteleminen siten, että kummallakin osapuolella on mahdollisuus suulliseen käsittelyyn ja läsnäoloon samanaikaisesti, on tärkeää tosiasioiden selvittämiseksi ja oikeaan verotusratkaisuun pääsemiseksi. Suullinen käsittely lisää luottamusta viranomaisten ratkaisutoimintaan.⁸³

Kun asioita ei saada selvitettyä suullisesti, verotarkastajat voivat velvoittaa veronmak-

sajan toimittamaan heille laatikkokaupalla kirjallisia selvityksiä ja todisteita ilman, että veronmaksajalla on mitään käsitystä siitä, mihin materiaalia käytetään. Pahimmillaan verotarkastus kestää vuosia, ja asianajokulut verotarkastajien selvityspyyntöihin ja tarkastushavaintoihin vastaamisesta nousevat satoihin tuhansiin euroihin, vaikka tarkastus ei lopulta johtaisi lisäverojen maksuun.⁸⁴

Yrityksillä on mahdollisuus pyytää Verohallinnolta ennakkollista keskustelua verokysymyksistään. Tällöin yritykset pääsevät esittämään asiansa viranomaiselle suullisesti oman liiketoimintansa lähtökohdista ja käymään siltä pohjalta keskustelua verottajan kanssa. Muilta osin verotusmenettely on Suomessa pääosin kirjallista, eikä suullisia kuulemisia juurikaan järjestetä, vaikka ne olisivat puolin ja toisin edullinen tapa selvittää verokysymyksiin liittyviä taustoja ja olosuhteita.

RATKAISU

1. Verovelvolliselle tulee antaa mahdollisuus suulliseen kuulemiseen oikaisulautakunnassa ja hallintotuomioistuimessa aina, kun se on tarpeen kustannusten vähentämiseksi ja prosessin nopeuttamiseksi.
2. Verotarkastajat pitää velvoittaa pitämään kameraa päällä etäpalavereissa. Verotarkastus tulee toteuttaa paikan päällä verovelvollisen näin toivoessa.

Suomen talous ei kaipaa verotusmenettelyitä, jotka palkitsevat varovaisuudesta ja rankaisevat yrittämisen riskistä. Omistajien ja yrittäjien pitäisi voida käyttää aikansa yritysten kasvattamiseen, investointeihin ja työllistämiseen, ei vuosia kestäviin tulkintariitoihin. Ennakoitavampi verotusmenettely olisi yksi konkreettinen tapa vahvistaa Suomen kilpailukykyä yritystoiminnan sijaintipaikkana ja omistajien asuinpaikkana.

Viitteet

- 1 Maliranta ja Rouvinen (2026).
- 2 Ks. Slush (2026).
- 3 Perheyriyksen liitto (2026).
- 4 Ks. Knüpfer (2025) ja Kauppalehti (2025).
- 5 Kujanpää (2026b).
- 6 Verohallinnon ennakkoratkaisun hintaa verovelvollisille nostettiin keskimäärin 75 prosentilla vuonna 2025 ja edelleen 4–10 prosentilla vuonna 2026. Esimerkiksi yksi sukupolvenvaihdosta tai yritysjärjestelyä koskeva Verohallinnon ennakkoratkaisu maksaa jo 2 300 euroa. Ks. Verohallinto (2024) ja Verohallinto (2025b).
- 7 Verohallinto (2025b).
- 8 Laki eräiden ennakkoratkaisujen maksuperusteista 1209/2006. Laki mahdollistaa omakustannusarvoa alemmat käsittelymaksut. Ks. HE 246/2006 vp.
- 9 HE 246/2006 vp.
- 10 Esimerkiksi omaisuuden arvostamiseen liittyvistä kysymyksistä Verohallinto ei välttämättä anna ennakkoratkaisua.
- 11 Verohallinto (2019).
- 12 Keskusverolautakunta voi antaa ennakkoratkaisun, jos asian ratkaiseminen on tärkeää lain yhtenäisen soveltamisen kannalta tai verotuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi, taikka jos siihen on muu erityisen painava syy. Verohallinto voi antaa ennakkoratkaisun myös muissa tilanteissa.
- 13 HE 46/1996 vp.
- 14 HE 46/1996 vp.
- 15 Halen (2008).
- 16 Verohallinto (2025d).
- 17 Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö (2026).
- 18 HE 148/2007 vp.
- 19 Verohallinnosta annetun lain (503/2010) 24 §:n mukaan Veronsaajien oikeudenvilvontayksikön tehtävänä on valvoa valtion, kunnan, seurakunnan, Kansaneläkelaitoksen, metsänhoitoyhdistyksen ja metsäkeskuksen oikeutta verotuksessa ja verotusta koskevassa muutoksenhaussa samoin kuin hallintolaissa tai oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa tarkoitetussa muussa asiassa.
- 20 HE 148/2007 vp.
- 21 Verohallinto (2025a).
- 22 Verohallinto (2025c).
- 23 Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö (2025).
- 24 Skatteverket (2026).
- 25 Ranta-Lassila ja Nuotio (2024).
- 26 Ks. oikeudenvilvontayksikön tavoitteista tarkemmin Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö (2025).
- 27 Ks. Lindgren (2020).
- 28 Keskitalo (2026).
- 29 Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö (2026). Yksikkö saavutti maltilliseen 50 prosenttiin asetetun tavoitetasonsa viimeksi vuonna 2022, minkä jälkeen valtiovarainministeriö on jo alentanut tavoitetta.
- 30 Veronsaajien oikeudenvilvontayksikön toimintaker-tomus vuodelta 2024.
- 31 Toisinaan hallinto-oikeus poistaa ennakkoratkaisun, vaikka kukaan ei olisi edes vaatinut ratkaisun poista-mista. Ks. korkeimman hallinto-oikeuden julkaisema-ton päätös 966/2026, jossa korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei hallinto-oikeuden olisi pitänyt poistaa ennakkoratkaisua. Edilex (2026). KHO: Hallinto-oikeus ei voinut poistaa Verohallinnon ennakkoratkaisua asuntokaupan varainsiirtoverosta.
- 32 Helsingin hallinto-oikeuden päätös 21.3.2018 18/0273/6.
- 33 KVL:2019/34.
- 34 KHO 1.10.2020 T 3837.
- 35 Rauhala (2024).
- 36 Ratkaisu KHO:2023:116. Ks. Yle (2023).
- 37 Kirjallinen kysymys KK 228/2023 vp.
- 38 Valtioneuvosto (2024).
- 39 KHO:2021:75.
- 40 Valtioneuvosto (2023).
- 41 Valtiovarainministeriö (2024).
- 42 KHO:2015:166.
- 43 Ks. HE 94/2025 vp.
- 44 Esimerkiksi tapauksessa KHO:2018:163 oli kysymys lää-käristä A, joka harjoitti toimintaansa täysin omista-mansa osakeyhtiön muodossa. Osakeyhtiön varal-lisuudesta 93 prosenttia muodostui tauluista ja juh-larahoista, joiden ei osoitettu olevan tarpeen lää-kärtoiminnan jatkamisessa. Kun yhtiön varallisuus koostui lähes täysin sen elinkeinotoiminnan ulko-puolisista varoista, näihin varoihin ei sovellettu suku-polvenvaihdoshuojennusta. Päätöksen perusteella Verohallinto voi joissain olosuhteissa jakaa yrityksen varallisuuden huojuunnsenalaisiin ja huojuunnsen ulkopuolisiin varoihin, mikä aiheuttaa merkittävää epävarmuutta sukupolvenvaihdoksissa.
- 45 Rauhala ja Salmenhaara (2020).
- 46 Ks. Verohallinnon velvollisuudesta antaa päätök-set tiedoksi oikeudenvilvontayksikölle Verohallinto (2025d).
- 47 Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö (2026), Veron-saajien oikeudenvilvontayksikkö (2025), Veronsaa-jien oikeudenvilvontayksikkö (2024), Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö (2023) ja Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö (2022).
- 48 Taloustutkimus (2025).
- 49 KHO:2024:68.
- 50 KHO:2018:163.
- 51 Ks. KHO:2018:122.
- 52 Perheyriyksen liitto (2025).

- 53 HE 73/2020.
- 54 KHO:2023:65 ja KHO:2023:66.
- 55 Ks. Tilastokeskus (2026).
- 56 Ks. verorikostilastoista Paasonen ym. (2022) sekä Tilastokeskus, rikos ja pakkokeinotilasto.
- 57 Toimintatavan muutokseen vaikuttanee apulaisoikeusasiamiehen joulukuussa 2014 antama ratkaisu, jonka mukaan Verohallinto toimi lainvastaisesti liechtensteinilaiseen pankkiin sijoittaneiden verotuksessa. Kysymys oli huolellisesta ja pitkäjänteisestä verotuksen välttämistarkoituksessa tehdyistä järjestelyistä, mutta Verohallinnon määräämät veronkorotukset järjestelyihin osallistuneille olivat tavanomaista lievempiä, ja useista tapauksista Verohallinto vei poliisin tutkittavaksi vain yhden. Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisu 16.12.2014. Dnro 4103/2/13.
- 58 HE 191/2012 vp.
- 59 Muista kuin harmaan talouden tarkastuksista rikosilmoitusharkintaan on vuonna 2024 johtanut 16 prosenttia ja vuonna 2025 11 prosenttia verotarkastuksista. Tieto on saatu Verohallinnolta 9.4.2026.
- 60 Verohallinto (2025a).
- 61 Kuortti (2021).
- 62 Paasonen ym. (2022).
- 63 Ks. hallituksen esitys HE 191/2012 vp ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu KKO:2024:34. A, joka ei ollut käytännössä koskaan itse huolehtinut taloudellisten asioidensa hoitamisesta eikä ole ollut niistä kiinnostunut, oli virheellisesti ollut siinä käsityksessä, että pankki, joka on maksanut tilin tuotoista lähdeveroja Sveitsissä, huolehtii hänen puolestaan kaikista tiliin liittyvistä verotusta koskevista kysymyksistä. Sijoitustilin oli avannut A:n edesmennyt aviomies, ja A oli saanut tilin perintönä. Veron välttämistarkoituksesta jäi varteenotettava epäily, ja korkein oikeus hylkäsi syytteen törkeästä veropetoksesta.
- 64 Helsingin Sanomat (2024).
- 65 KKO:2023:15.
- 66 Maaseudun tulevaisuus (2024).
- 67 HE 32/2015 vp.
- 68 Kauppalehti Optio (2015).
- 69 Yle (2015a).
- 70 Yle (2015b).
- 71 Ks. esimerkiksi tapaus KHO:2026:4, jossa henkilö A oli hakenut ja maksanut ennakkoveroja etukäteen eikä ollut tiennyt, että Verohallinto ei ota näitä aiemmin ilmoitettuja tietoja huomioon esitäytetyssä veroilmoituksessa. Verohallinto oli saanut tiedon veronalaisesta tulosta myös sivullisen antaman varainsiirtoveroilmoituksen perusteella. Verohallinto määräsi virheellisestä veroilmoituksesta veronkorotuksen, joka oli kaksi prosenttia ilmoittamatta jääneen tulon määrästä euromäärältään 53 257,83 euroa. Korkein hallinto-oikeus piti veronkorotusta kohtuuttomana ja alensi sen yhteen prosenttiin ilmoittamatta jääneen tulon määrästä.
- 72 Kauppalehti (2024).
- 73 Perustuslakivaliokunnan lausunto 39/2017 vp.
- 74 Ratkaisut KHO 2024:93 ja KHO 2024:94.
- 75 Pikkujämsä (2025).
- 76 KHO:2026:4.
- 77 Ks. HE 76/2012 vp.
- 78 Apulaisoikeusasiamies antoi 16.4.2026 kolme ratkaisua Verohallinnolle oikaisuvaatimusten pitkistä käsittelyajoista.
- 79 Ohivalituksessa hallinto-oikeusvaihe ohitetaan ja valituslupaa verotuksen oikaisulautakunnan päätökseen haetaan suoraan korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Ks. KHO 2015:166, KHO 2016:62, KHO 2017:197.
- 80 Pankka ja Lindgren (2019).
- 81 Ibid.
- 82 Käytäntö ei vastaa Verohallinnon ohjetta verotarkastuksen kulusta, jonka mukaan tarkastuspaikasta päätettäessä pyritään huomioimaan verovelvollisen toivomukset.
- 83 Verotuksen oikeusturvatyöryhmä (1997).
- 84 Yhdessä esimerkkitalanteessa verotarkastuksen kerrottiin kestäneen 3,5 vuotta ja verovelvolliselle aiheutuneen 400 000 euron suuruiset kulut asianajopalkkioista. Verotarkastuskertomus oli 200 sivua pitkä ilman liitteitä, mutta tarkastuksen kohteelle ei tullut lisää veroja maksettavaksi.

Kiitokset

Perheyritysten liitto on rahoittanut hanketta, jonka osana analyysi on julkaistu.

Lähteet

- Edilex (2026). KHO: Hallinto-oikeus ei voinut poistaa Verohallinnon ennakkoratkaisua asuntokaupan varainsiirtoverosta.
- Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisu 16.12.2014. Dnro 4103/2/13.
- Halen, M. (2008). Ennakkoratkaisusta ja muista ennakkollisista kannanotoista verotuksessa. Teoksessa Korkein hallinto-oikeus 90 vuotta.
- Hallituksen esitys 46/1996 vp.
- Hallituksen esitys 246/2006 vp.
- Hallituksen esitys 148/2007 vp.
- Hallituksen esitys 76/2012 vp.
- Hallituksen esitys 191/2012 vp.
- Hallituksen esitys 32/2015 vp.
- Hallituksen esitys 73/2020.
- Hallituksen esitys 94/2025 vp.
- Helsingin Sanomat (2024). Pääomasijoittaja Ilkka Kivimäki tuomittiin törkeästä veropetoksesta, <https://www.hs.fi/suomi/art-2000010909868.html>
- Kauppalehti (2024). Hehkutetusta veroporkkanasta syntyi sotku – Yritys luuli saavansa 180 000 euron hyödyn, joutuikin maksamaan 4 000 euroa, <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/a/caa553a9-ac58-40c0-b4a7-f3b0f9aed4f1>
- Kauppalehti (2025). Nyt se on tutkittu: varakkaimpien yrittäjien muuttoliike Suomesta on kiihtynyt, <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/a/1e8851da-fe5d-4305-acb3-0c1e01bad0a4>
- Kauppalehti Optio (2015). Sipilän hallitus jänisti tässäkin, <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/a/af733fce-23fd-3b36-83ef-c056cfd6e5cb>
- KHO:2015:166.
- KHO 2016:62.
- KHO 2017:197.
- KHO:2018:122.
- KHO:2018:163.
- KHO:2023:65.
- KHO:2023:66.
- KHO:2023:116.
- KHO:2024:68.
- KHO 2024:93.
- KHO 2024:94.
- KHO:2026:4.
- KKO:2023:15.
- KKO:2024:34.
- Knüpfer, S. (2025). Ownership of Privately Held Companies in Finland, 2006–2022, *Nordic Journal of Business*, vol. 74, no. 1, s. 5–39.
- Kujanpää (2026a). Pihistellen toimeentulevat suomalaiset suhtautuvat verotuksen tasoon muita kriittisemmin, <https://www.eva.fi/blog/2026/03/27/pihistellen-toimeentulevat-suomalaiset-suhtautuvat-verotuksen-tasoon-muita-kriittisemmin/>
- Kujanpää (2026b). Joka toinen keventäisi verotusta osajien ja omistajien pitämiseksi Suomessa, <https://www.eva.fi/blog/2026/04/20/joka-toinen-keventaisi-verotusta-osajien-ja-omistajien-pitamiseksi-suomessa/>
- Kuortti, H. (2021). Verotarkastus verovelvollisen näkökulmasta, *Defensor Legis* 2/2021, s. 435–453.
- Lindgren, J. (2020). Kommentti Sulevi Rauhalan ja Jaakko Salmenhaaran artikkeliin ”Veronsaajien oikeudenvilvontayksikön toiminnasta ja muutoksenhauista vuonna 2019”. *Verotus* 2/2020, s. 197–200.
- Maaseudun tulevaisuus (2024). Versowoodin omistaja Ville Kopra kertoo, että syytteet häntä vastaan on peruttu: ”Alkuperäiset veroilmoitukseni ovat oikein tehtyjä”, <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/metsa/c7c834cf-120d-41e7-a756-e8e669f7af91>
- Maliranta, M. ja Rouvinen, P. (2026). Kansantalouden ja yritysten kasvuharppaus: Innovoinnissa ja rahoituksessa aihetta rationaaliseen optimismiin. *Etlatieto Oy, Helsinki* 2026, <https://pub.etla.fi/ETLA-B282.pdf>
- Paasonen, L, Paasonen, J., Aaltonen M. ja Jokipii, A. (2022). Veropetokset ja kirjanpitorikokset tuomioistuimissa. *Verotus* 3/2022.
- Pankka, N. ja Lindgren, J. (2019). Ennakkopäätösvalitus – tutkimus ennakkopäätösvalituksesta verotuksen muutoksenhakumenettelyinä. *Verotus* 3/2019.
- Perheyritysten liitto (2025). VATT:in selvitys osoittaa: Perintö- ja lahjavero vähentää perheyritysten investointeja, <https://perheyritys.fi/uutishuone/uutiset/-vatt-in-selvitys-osoittaa-perinto-ja-lahjavero-va-hentaa-perheyritysten-investointeja>
- Perheyritysten liitto (2026). Perintö- ja lahjavero ajaa kotimaisia yrityksiä myyntiin, <https://perheyritys.fi/uutishuone/uutiset/perinto-ja-lahjavero-ajaa-kotimaisia-perheyrityksia-myyntiin>
- Perustuslakivaliokunnan lausunto 39/2017 vp.
- Pikkujämsä, M. (2025). KHO viitoitti veronkorotuksen perustasosta poikkeamista. Artikkelin on julkaistu korkeimman hallinto-oikeuden vuosikertomuksessa vuodelta 2024.
- Ranta-Lassila, H. ja Nuotio, V.-P. (2024). Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö veroasian osapuolena. Artikkelin on julkaistu korkeimman hallinto-oikeuden vuosikertomuksessa vuodelta 2023.
- Rauhala, S. (2024). Kommentti Niko Pankan ja Tiina Ruoholan artikkeliin ”Veronsaajien oikeudenvilvontayksikön roolista ja muutoksenhakuoikeudesta”. *Verotus* 2/2024, s. 234–236, 3.4.2024.

- Rauhala, S. ja Salmenhaara, J. (2020). Veronsaajien oikeudenvälvontayksikön toiminnasta ja muutoksenhausta vuonna 2019. Verotus 2/2020, s. 188–196.
- Skatteverket (2026). Allmänna ombudet, <https://www.skatteverket.se/omoss/varverksamhet/allmannao mbudet.4.361dc8c15312eff6fd2d1ed.html>
- Slush (2026). Slush Report: Over 50% of Finnish Startup Founders Consider Relocating – Reasons Include Culture, Taxation, and Market Size, <https://slush.org/newsroom/slush-finnish-founder-survey-results>
- Taloustutkimus (2025). Perintö- ja lahjaverotus perheyrytyksissä, https://issuu.com/perheyrytyks/docs/perint_ ja_lahjaverotus_perheyrytysten_liitto_tutk?fr=xKAE9_zUINQ
- Tilastokeskus, rikos ja pakkokeinotilasto.
- Tilastokeskus (2026). Kansantalouden vuositilinpito. Verot ja veronluonteiset maksut, vuosittain, 1975–2024.
- Valtioneuvosto (2023). Vahva ja välittävä Suomi. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023.
- Valtioneuvosto (2024). Pääministeri Orpon hallituksen budjettiriihen 3.9.2024 pöytäkirjamerkinnot.
- Verohallinto (2019). Verohallinnon vuosi 2018, https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/verohallinnon_esittely/verohallinnon-vuosi/vuosikertomusarkisto/vuosikertomus-2018/
- Verohallinto (2024). Valtiovarainministeriön maksuasetus nostaa Verohallinnon maksullisten suoritteiden hintoja 1.1.2025, <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/uutiset/uutiset/2024/valtiovarainministerion-maksuasetus-nostaa-verohallinnon-maksullisten-suoritteiden-hintoja-1.1.2025>
- Verohallinto (2025a). Verohallinnon ohje verotarkastuksesta, diaarinumero VH/4494/00.01.00/2025, <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/359968/verohallinnon-ohje-verotarkastuksesta/>
- Verohallinto (2025b). Muutoksia Verohallinnon maksullisten palveluiden hintoihin, <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/uutiset/uutiset/2025/muutoksia-verohallinnon-maksullisten-palveluiden-hintoihin/>
- Verohallinto (2025c). Verohallinnon tilinpäätös vuodelta 2024.
- Verohallinto (2025d). Veronsaajien oikeudenvälvonta Verohallinnossa, <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47949/veronsaajien-oikeudenvälvonta-verohallinnossa3/>
- Veronsaajien oikeudenvälvontayksikkö (2022). Veronsaajien oikeudenvälvontayksikön toimintakertomus vuodelta 2021, <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/yhteystiedot-ja-asiointi/yksikot-ja-hallinto/veronsaajien-oikeudenvälvontayksikko/toimintakertomus-2021/>
- Veronsaajien oikeudenvälvontayksikkö (2023). Veronsaajien oikeudenvälvontayksikön toimintakertomus vuodelta 2022, <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/yhteystiedot-ja-asiointi/yksikot-ja-hallinto/veronsaajien-oikeudenvälvontayksikko/toimintakertomus-2023/>
- Veronsaajien oikeudenvälvontayksikkö (2024). Veronsaajien oikeudenvälvontayksikön toimintakertomus vuodelta 2023, <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/yhteystiedot-ja-asiointi/yksikot-ja-hallinto/veronsaajien-oikeudenvälvontayksikko/toimintakertomus-2023/>
- Veronsaajien oikeudenvälvontayksikkö (2025). Veronsaajien oikeudenvälvontayksikön toimintakertomus vuodelta 2024, <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/yhteystiedot-ja-asiointi/yksikot-ja-hallinto/veronsaajien-oikeudenvälvontayksikko/toimintakertomus-2024/>
- Veronsaajien oikeudenvälvontayksikkö (2026). Toimintakertomus 2025 – Veronsaajien oikeudenvälvontayksikkö, <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/yhteystiedot-ja-asiointi/yksikot-ja-hallinto/veronsaajien-oikeudenvälvontayksikko/toimintakertomus-2025/>
- Verotuksen oikeusturvatyöryhmä (1997). Verotuksen oikeusturvatyöryhmän muistio. Valtiovarainministeriön työryhmämuistioita 36/97.
- Yle (2015a). Lakiesitys tehokkaasta katumisesta peruuntumassa, <https://yle.fi/a/3-8430728>
- Yle (2015b). Hallitus perui veronkiertäjien tehokkaan katumisen lakiesityksen – hallintarekisterilaki viivästyy kriittikin takia, <https://yle.fi/a/3-8431119>
- Yle (2023). HS:n toimittaja joutuu maksamaan verot työnantajan lakiavusta – Journalistiliiton puheenjohtaja: ”Iskee sananvapauden ytimeen”, <https://yle.fi/a/74-20064392>

Taustakeskustelut

- Ritva Aalto, Krogerus
 Ari Engblom, KPMG
 Ossi Haapaniemi, Haapaniemi Partners
 Amir Hassan, Startup-yhteisö
 Hanna Huhtala, Lecklé
 Janne Juusela, Castrén & Snellman
 Rami Karimeri, PwC
 Matti Kilpeläinen, PwC
 Ville Kopra, Versowood Group
 Valpuri Kulovaara, Suomen vero- ja lakipalvelut
 Seppo Penttilä, Tampereen yliopisto
 Tiina Ruohola, Elinkeinoelämän keskusliitto
 Kari Stenqvist, PwC
 Simo Valtti, Perheyrytysten liitto
 Heikki Wahlroos, Borenius
 Minna Wallin, Fortum
 Youssef Zad, Startup-yhteisö

eva

Elinkeinoelämän valtuuskunta

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA on elinkeinoelämän ajatuspaja, jonka tavoitteena on edistää yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä.

EVA toimii elinkeinoelämän ja yhteiskunnan vaikuttajien kohtaamispaikkana.

EVA tuottaa tietoa ja uusia näkökulmia julkiseen keskusteluun.

EVA Analyysit ottavat kantaa ajankohtaisiin kysymyksiin ja tarjoavat ratkaisuja yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Analyysit löytyvät EVAn kotisivuilta
www.eva.fi.

ISSN 2342-0774 (Painettu) ISSN 2342-0782 (PDF)